



dpr@digdir.no
Postboks 1382 Vika
0114 OSLO
Att.Dataprioriteringsrådet

Høringssvar - Dataprioriteringsrådets veileder

Dato
18.08.2026

Vår ref.
2026/9942

Deres ref.

Saksbehandler
Helena Ingegerd Eriksson
seniorrådgiver

PB 4013 Ullevål Stadion
0806 Oslo

post@nasjonalarkivet.no
48 05 56 66

Org. nr.
961181399

Nasjonalarkivet viser til Dataprioriteringsrådets høring om *Veileder ved tilgjengeliggjøring av data fra offentlig sektor*. Vi takker for muligheten til å gi innspill.

Nasjonalarkivet støtter arbeidet med veilederen. Det er viktig at offentlige data blir enklere å finne, forstå og bruke. Vårt hovedinnspill er at veilederen bør gi bedre støtte til vurderingene virksomhetene må gjøre når data fra offentlig sektor skal deles og brukes i praksis.

Våre hovedsynspunkter

Veilederen bør:

1. tydeliggjøre at gode metadata støtter både datadeling, dokumentasjonsforvaltning og etterprøvbarehet
2. gi bedre støtte til vurderinger av data som brukes i kontroll, beslutningsstøtte, automatisering, kunstig intelligens eller andre formål der feil bruk kan få store konsekvenser
3. omtale at noen offentlige data også er dokumentasjon, og at arkivregelverket kan bidra til at data som deles, bevarer nødvendig kontekst og etterprøvbarehet
4. vise hvordan datadeling henger sammen med annet relevant regelverk, og lenke videre til veiledning fra Nasjonalarkivet og andre ansvarlige myndigheter

1. Gode metadata støtter både datadeling, dokumentasjonsforvaltning og etterprøvbarehet

Veilederen legger vekt på metadata, datakvalitet og FAIR-prinsippene. Nasjonalarkivet støtter dette. Gode metadata gjør data lettere å finne, forstå, vurdere, bruke og etterprøve.



Nasjonalarkivet mener at veilederen bør fremheve tydeligere at metadata og kvalitetsbeskrivelser kan støtte flere formål samtidig. Beskrivelser av data er viktige for deling, men også for dokumentasjonsforvaltning, arkivbeskrivelse, personvern, informasjonssikkerhet og senere bruk.

Opplysninger om blant annet kilde, kontekst, proveniens, kvalitet, versjon, endringer og begrensninger gjør data mer anvendelige. Dette er særlig viktig når data dokumenterer saksbehandling, myndighetsutøvelse, kontroll, rettigheter eller plikter.

Virksomheter som beskriver data for deling, bør derfor se dette arbeidet i sammenheng med andre behov for å beskrive og forvalte informasjon. Det kan redusere dobbeltarbeid og gjøre det enklere å gjenbruke metadata mellom løsninger, for eksempel mellom data.norge.no, interne systemer og arkivbeskrivelser.

2. Data som brukes til kontroll, automatisering og beslutningsstøtte krever tydelig kontekst

Veilederen gjelder tilgjengeliggjøring av offentlige data for viderebruk. Når data deles med næringsliv, sivilsamfunn, forskning, presse eller andre brukere, kan dataene bli brukt på nye måter og i nye sammenhenger.

Dette gjør metadata og kontekst særlig viktig. Brukerne må kunne forstå hva dataene kan brukes til, hvilke begrensninger de har, og hvor stor tillit de kan ha til datagrunnlaget. For å kunne forstå, bruke og dele dataene riktig, er det altså viktig å vite om de er originale rådata, bearbeidede eller på annen måte endret. Erfaring viser at enkelte systemer kan ha lagt til eller endret opplysninger, som for eksempel datoer, på grunn av misforståtte krav til regelverk eller etterlevelse.

Nasjonalarkivet mener at veilederen bør gi tydeligere støtte til vurderinger av data som kan brukes i kontroll, beslutningsstøtte, automatisering, kunstig intelligens eller andre formål der feil bruk kan få store konsekvenser. For slike data kan det være særlig viktig å beskrive autoritativ kilde, datasettidentifikator, versjon, oppdateringsfrekvens, tidspunkt for uttrekk, kjente mangler, kvalitet, bruksvilkår og eventuelle bearbeidinger.

Dette bør ikke formuleres som et detaljert krav for alle datasett. Det bør heller være et risikobasert vurderingspunkt: Jo større betydning dataene kan få for rettigheter, plikter, kontroll, beslutningsstøtte, automatisering eller kunstig intelligens, desto viktigere er det med god dokumentasjon av opphav, kvalitet, historikk og begrensninger.



3. Noen offentlige data er også dokumentasjon som skal forvaltes som arkiv

Noen offentlige data er også dokumentasjon som skal forvaltes som arkiv. Dette gjelder særlig data som dokumenterer saksbehandling, myndighetsutøvelse, kontroll, rettigheter, plikter eller offentlig tjenesteproduksjon.

I datadelingssammenheng er dette relevant fordi slike data ikke bare må være teknisk tilgjengelige. De må også kunne forstås riktig når de brukes av andre. Det må være mulig å se hva dataene dokumenterer, hvilken sammenheng de er skapt i, og hvilke begrensninger som gjelder for bruk.

Arkivregelverket stiller krav til at dokumentasjon forvaltes med nødvendig kontekst over tid. Dette kan bidra til bedre datadeling, fordi data som er godt dokumentert, også blir lettere å forstå, vurdere og bruke.

Nasjonalarkivet mener derfor at veilederen bør omtale at datadeling må ses i sammenheng med arkivregelverket. Veilederen trenger ikke forklare arkivregelverket i detalj. Det kan være nok med en kort omtale som gjør virksomhetene oppmerksomme på at data som deles, også kan være dokumentasjon som skal bevares, kasseres, avleveres eller forvaltes etter arkivregelverket.

En mulig formulering i veilederen kan være:

Noen data fra offentlig sektor er også dokumentasjon som skal forvaltes som arkiv. Virksomheter som tilgjengeliggjør data, bør derfor vurdere om dataene også er omfattet av arkivregelverket. Dette gjelder særlig data som dokumenterer saksbehandling, myndighetsutøvelse, kontroll, rettigheter eller plikter. Arkivregelverket kan bidra til at dataene bevarer nødvendig kontekst og kan forstås, etterprøves og brukes over tid.

4. Veilederen bør vise sammenhengen med annet relevant regelverk

Datadeling skjer ikke i et tomrom. Dataforvaltningsloven og offentleglova gir viktige rammer for tilgjengeliggjøring og bruk av offentlige data. Samtidig kan data også være omfattet av annet regelverk, blant annet arkivregelverket, personvernregelverket, sikkerhetsregelverket, forvaltningsloven og regelverk om kunstig intelligens.



Nasjonalarkivet

Det kommer mye nytt regelverk på dette området. Det gjør det viktig at veiledere og praktiske råd viser hvordan regelverkene henger sammen. Hvis ikke, kan virksomhetene få fragmenterte krav og gjøre dobbeltarbeid når de beskriver, vurderer og forvalter de samme dataene for ulike formål.

Nasjonalarkivet mener ikke at veilederen skal forklare hele regelverksbildet. Den bør likevel gi virksomhetene tydelige vurderingspunkter og lenker videre til relevant veiledning fra ansvarlige myndigheter.

Nasjonalarkivet anbefaler at veilederen viser til Nasjonalarkivets nettsider og veiledning om arkivregelverket, dokumentasjonsforvaltning, bevaring og kassasjon, avlevering og arkivbeskrivelse/kataloginformasjon.

For arkivdata og historiske data kan det også være relevant å vise til Digitalarkivet. Digitalarkivet er Nasjonalarkivets nasjonale løsning for bevaring og tilgjengeliggjøring av arkivmateriale.

Avsluttende merknad

Nasjonalarkivet støtter målet om at offentlige data skal bli enklere å finne, forstå og bruke. Vårt hovedpoeng er at gode beskrivelser av data bør ses i sammenheng på tvers av formål og regelverk.

Dette vil gjøre veilederen mer nyttig for virksomhetene. Det kan også bidra til bedre datadeling, mindre dobbeltarbeid og bedre forvaltning av viktig dokumentasjon over tid.

Om Nasjonalarkivet

Nasjonalarkivet er Norges øverste arkivmyndighet. Vårt samfunnsoppdrag er å bidra til effektiv dokumentasjonsforvaltning, samt å sikre, bevare og gjøre tilgjengelig et bredt og allsidig utvalg av samfunnets arkiver.

Med hilsen Nasjonalarkivet

Kristin Jacobsen

avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen underskrifter